

Vize pro zelené veřejné zakázky v EU do roku 2030

Věříme, že Evropa a jejích více než 250 000 veřejných orgánů mohou nakupovat lépe, aby stavěly lépe – a tím sladit dekarbonizaci a konkurenceschopnost v rámci jedné průmyslové strategie. Na podporu této vize Koalice BBBB sdružuje progresivně smýšlející zástupce ze stavebnictví, občanské společnosti a veřejné správy, kteří sdílejí závazek posílit význam veřejných zakázek jako klíčového nástroje pro inovace a udržení evropského průmyslu v čele technologického pokroku.

Cíle Koalice BBBB

1 Zavedení jednotných EU kritérií pro zelené veřejné zakázky (GPP)

- Vypracovat celoevropská kritéria, která upřednostní snižování emisí skleníkových plynů (GHG) a používání cirkulárních výrobků.
- Zajistit spravedlivou soutěž pro inovativní produkty odstraněním překážek vstupu na trh prostřednictvím výkonnostních standardů a definic pro zelené výrobky.

2 Zaměření na nejlepší hodnotu, nikoli nejnižší cenu

- Revidovat směrnice o veřejných zakázkách tak, aby se omezilo zadávání pouze podle nejnižší ceny ve prospěch nákladově efektivních a udržitelných řešení.
- Zavést digitální nástroje a metody hodnocení životního cyklu (EPD, BIM, LCC), pro větší efektivitu a transparentní soutěž.

3 Efektivní monitoring a data

- Zefektivnit monitoring a vykazování zelených veřejných zakázek prostřednictvím silnější správy na úrovni EU.
- Podpořit tím soutěž o zelené zakázky a pomoci veřejným zadavatelům činit informovanější rozhodnutí.

4 Posílení kapacit veřejných orgánů

- Poskytnout školení, zdroje a strategické pokyny pro implementaci GPP.
- Podporovat výměnu osvědčených postupů mezi zadavateli pro lepší implementaci kritérií do každodenních postupů.

Potenciál GPP

Veřejné zakázky představují cca 15 % HDP EU a mohou urychlit poptávku po nízkoemisních a cirkulárních řešeních, podporovat inovace a snižovat investiční rizika. Stavební sektor je klíčový: **přes 30 % nákupů je spojeno s veřejnými projekty.**

Zavedení jednotných kritérií pro materiály s vysokým objemem (zejména beton, ocel) může snížit čtvrtinu emisí GHG spojených s veřejným stavebnictvím v rámci EU, a to s nízkými náklady a menší administrativní zátěží.

Čas jednat je teď

Zelené veřejné zakázky jsou katalyzátorem průmyslové transformace. Spojme síly – veřejné orgány, průmysloví lídři i občanská společnost – a vytvořme jednotný trh, který posílí konkurenceschopnost Evropy a umožní udržitelnou a odolnou budoucnost.

Vize pro zelené veřejné zakázky v ČR

Česká republika má **příležitost** využít svou silnou průmyslovou základnu a **transformovat** dnešní materiálově a energeticky náročný těžký průmysl směrem k nízkoemisní a cirkulární výrobě. K tomu je však zapotřebí vytvořit **podmínky** pro vznik tzv. rozhodujících trhů (lead markets), které výrobcům umožní bezpečně a ekonomicky smysluplně **přejít na nízkoemisní výrobu**. Klíčovým nástrojem pro rozvoj těchto trhů je zelené veřejné zadávání (Green Public Procurement – GPP). Veřejné zakázky v ČR představují přibližně **14 % HDP**, což znamená významný **potenciál** pro podporu **udržitelných a inovativnějších řešení**.

Současné překážky:

Chybí jednotný rámec

- Přestože je problematika udržitelnosti zakotvena ve strategických dokumentech, v praxi je zavádění GPP velmi omezené a nekoordinované.
- Česká republika postrádá jednotný rámec pro systematické využívání GPP.

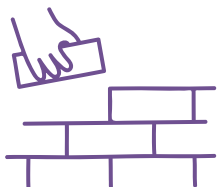
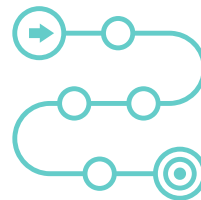

Nízké využívání environmentálních kritérií

- Zákon o zadávání veřejných zakázek jejich použití umožňuje.
- Zadavatelé je ale často nevyužívají kvůli obavám z vyšších nákladů, administrativní složitosti a absenci jednotných kritérií.

Nedostatečná implementace metodik

- Ministerstva a centrální orgány připravily řadu podpůrných materiálů, strategií a nástrojů.
- Tyto kroky tvoří důležitý základ, ale v praxi se zatím více uplatňují jednotlivé příklady dobré praxe než systematické zavádění.

Příklady dobré praxe, ale pomalý rozvoj

- Zelené zakázky se objevují hlavně v jednotlivých projektech, zejména ve stavebnictví nebo u energeticky úsporných řešení.
- Tyto zkušenosti ukazují, že udržitelná kritéria přinášejí hodnotu, avšak plošné zavádění postupuje pomalu.

Pět kroků pro posílení GPP v České republice:

1. Strategické cíle a monitoring

- **Řešení:** Stanovit národní cíle pro GPP a systematicky sledovat jejich naplňování.
- **Klíčové aktivity:** Definice cílů (např. 25 % do 2026, 50 % do 2030), pravidelné vyhodnocování dopadů a využívání environmentálních kritérií.
- **Inspirace:** Národní strategie v zemích EU s průběžným reportingem.

2. Budování kapacit zadavatelů

- **Řešení:** Posílit know-how veřejných zadavatelů prostřednictvím národního centra pro GPP.
- **Klíčové aktivity:** Analýza praxe, standardizace dokumentace, metodika udržitelnosti, školení, podpora MSP.
- **Inspirace:** [PIANOo](#) (Nizozemsko), [Švédská národní agentura pro veřejné zakázky](#).

3. Revize a harmonizace norem

- **Řešení:** Přizpůsobit technické normy a standardy požadavkům na nízkoemisní a cirkulární materiály.
- **Klíčové aktivity:** Aktualizace norem pro cement, beton, ocel, zapojení do mezinárodních iniciativ, pilotní projekty.
- **Inspirace:** [Responsible Steel](#), [GCCA Global Low Carbon Ratings](#), [First Movers Coalition](#).

4. Spolupráce veřejného a soukromého sektoru

- **Řešení:** Podpořit vzorové projekty a regionální partnerství, která propojí poptávku a nabídku nízkoemisních řešení.
- **Klíčové aktivity:** Realizace pilotních projektů, zapojení regionálních iniciativ ve střední a východní Evropě (CEE), spolupráce na klíčových vstupech (vodík, CCU/CCS, cirkulární huby).
- **Inspirace:** [Dutch Green Deals](#), [INCIEN „Bohémská dohoda“](#).

5. Finanční pobídky

- **Řešení:** Motivovat trh prostřednictvím finančních nástrojů a zvýhodnění pro nízkoemisní řešení.
- **Klíčové aktivity:** Přímé dotace, daňové úlevy, bonusy a kreditní systémy navázané na kritéria.
- **Inspirace:** [CO2 Performance Ladder](#) (Nizozemsko), bonusy za snížení emisí (Švédsko), [Buy Clean California Act](#) (USA), plán EU na označování nízkoemisních výrobků v rámci CISAF.

Nečekejme na povinnosti – budme o krok napřed

V příštích letech můžeme očekávat mnoho novinek na poli veřejného zadávání a související legislativy na úrovni EU, které v podobě směrnic nebo nařízení dopadnou i na ČR. Dobrovolná kritéria GPP Evropské komise a ustanovení evropských nařízení (CPR a ESPR) na ekodesign mezitím vybízejí k proaktivitě a ambicióznějšímu přístupu nad rámec povinných požadavků, např. vytváření specializovaných center pro veřejné zadávání, vývoj nástrojů pro výpočet LCA nebo stanovení konkrétních kritérií pro jednotlivé materiály a výrobky.

Výše zmíněná doporučení na úrovni státu či samospráv lépe připraví ČR na přicházející evropskou legislativu a zároveň mohou významně motivovat a podporovat místní výrobce a dodavatele klimaticky šetrných materiálů a výrobků.

